

andel.
am,
ad.
talogi.
5.90!!

Bedezenen

heel linnen
verrijgbaar
Elisabethstr.
postwissel 4

INUS.

OUTREIN.

TE KOOP:

eurig onder-
ring des H.
am, banden,
Amst., 1728.
zing over het
12, 6 deelen.

TER

1739.

wet ende het

nde Betrag-

ende voor-

der boeken

1, in halffde

NES ROT-

niet ofte nite

Samuels,

te Amst. bij

m, idem, af

e Koningen

itginge en

r Koningen

sther, in half-

TERDAAM.

ndbrief van

Amsterdam, bij

4 deelen in

ven, motto:

7.

handel ver-

skunde.

E van

TER.

UULEN,

Hattem.

stformaat.

ijgbaar.

ORHOEVE.

teit.

heer C. J.

32-50; door

74.

rk te Schoon-

erik f 4.14/16;

dem te Kam-

den bijsdon

den meeting

te Zwolle B.

Lion Cachet

broeder f 50;

recht f 7-50;

inschede, van

Verkt f 4-32.

2-50.

Zwijndrecht,

9-50; van de

aide keuken-

ingekomen:

te Arnhem

halfjaarlijk-

V. te Z. B.

te, f 19-50.

ingmeester.

L.

len, Zilveren

EENINGEN.

ongatiekoers.

ADAM.

De Heraut

VAN DE

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N° 124).

Zondag 30 Juli 1893. N° 814.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertenties aan de ADMINISTRATIE van De Heraut, Amsterdam.
Inzendingen die later dan Donderdag 's namiddags te 12 ure worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen.

Abonnementen: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangegoten door alle Boekhandelaren, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentie: van 1 tot 6 regels 80 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leidegeven en Verslagen van Vereenigingen 10 Ct. per regel.

„De mensch die in waarde is.”

De mensch, die in waarde is,
en geen verstand heeft wordt
gelijk als de beesten, die vergaan.
Psalm 49 : 37.

In de algemeene schatting staan volstrekt niet alle kinderen der menschen gelijk.
Er zijn er duizenden bij duizenden in allerlei steden en dorpen verspreid, die nauwelijks meetellen, en wier naam buiten hun kleinen kring zelfs vernieuwde gehoor wordt. Maar er zijn er ook anderen, die in waarde zijn, gelijk de Schrift het noemt. Mannen en vrouwen, tegen wie de menigte opziet; voor wie men uit den weg gaat; wier invloed verder reikt; en die 't zij door hun persoonlijkheid, 't zij door hun familie, hun geld of hun positie, bovenaan staan op de ladder der maatschappij.

Dat noemt men dan „aanzienlijke,” „algemeen geachte,” „invloedsrijke” personen, en deze allen rekenen met onder de menschen die in waarde zijn, en, zoolang hun positie niet geschokt wordt, door de menschen in waarde worden gehouden.
Op zich zelf nu steekt hier geen kwaad in, en niemand zondigt, indien het zijn eerezucht wekt, om onder de menschen die in waarde zijn, te mogen behooren.

Ook al staan we toch oprechtelijk in de belijdenis, dat we in ons niets, en minder dan niets zijn, het mag ons daarom toch niet onverschillig wezen, of we voor anderen iets zijn kunnen; in de groote worsteling der maatschappij door onzen Vader, die in de hemelen is, tot een post van vertrouwen geroepen worden; en of we er in slagen mochten, als zoodanig door anderen te worden erkend.

Want een „post van vertrouwen”, waartoe God ons roept, dat is het toch eigenlijk, als ons genie of talent, als ons goed en geld, of als ons invloed en machtword geschonken.

God de Heere geeft nooit iets aan eenig schepsel, dan met het doel dat er de eere zijns Naams door uitkome; en zal het wel zijn, dan mogen wij, juist daarom, nooit eenige andere waarde bezitten, dan die ontleend is aan hetgeen God ons, voor die eere zijns Naams, heeft toevertrouwd.
Laat dit veel, laat het weinig wezen, als wij er maar het rechte inzicht in hebben, wat God wil dat we met die talenten, met dat geld, met dien invloed doen zullen, dan is er waarde in ons; en indien onze medemenschen die waarde in ons erkennen, en ons deswege meetellen, is er oorzaak van dank aan Hem, die ons niet alleen zijn gaven, maar ook de erkenning ervan bij anderen schonk.

Maar vergeet nooit, dat er in dat in waarde zijn ook een zeer ernstig gevaar schuilt.

Immers de waardemeter, die door de wereld wordt aangelegd, meet zoo dikwijls valsch.
Caïphas en Pilatus golden te Jerusalem voor mannen van den eersten rang „onder de menschen die in waarde zijn”; en van uw Heiland moest reeds de profetie getuigen: „Hij was verwacht en de onwaardigste onder de menschen; hij was verwacht, en wij hebben hem niet geacht.”

En al teekent zich nu de tegenstelling zoo scherp alleen in oogenblikken, als het tot breuke, openlijke breuke met de heer-

schende opinie moet komen, toch is het feit niet te loochenen, dat de wereld bij haar bepaling van wie menschen in waarde, en wie menschen zonder waarde zijn, nog altoos zoo veelzins mistaat.

Schijn bedriegt zoo licht, en in elke periode en in elken kring heeft men zich zeker ideaal gevormd. Aan dat ideaal, aan dat model moet iemand beantwoorden, om gunst in de oogen der menschen te vinden. En wie zich daar nu maar naar voegt, zich daarnaar schijkt, in alles aan dat model poogt te beantwoorden, die vindt genade in de publieke opinie, en heet een man zooals het hoort.

Maar gaat ge hertegen in, wijkt ge welbewust en opzettelijk van dat model af, omdat het u zondig gekozen en met Gods Woord in strijd duikt, dan keert de wereld zich tegen u en straft u met haar spot en toorn, omdat ge den euvlen moed hadt, u niet te storen aan haar.

Dat valt dan hard; het is een veelzins bittere beker, die u te drinken wordt gegeven; en velen, die tegen die bitterheid opzien, geven dan den strijd ten leste op; plooiën en schikken zich; en voelen zich gelukkig, als ze er in slagen mogen, om, vaak tegen hun conscientie in, als „een mensch die in waarde is”, onder de kinderen der menschen mee te tellen.

En erger nog wordt het, zoo opzettelijk bedrog in het spel komt. Iets wat dan plaats grijpt, als personen van laag zedelijk gehalte zich voor het uitwendig schikken naar de eischen van zedelijkheid en eerlijkheid, die ook de wereld nog altoos stelt, en op die manier in het oog hunner medemenschen een waarde pogen te stellen, die ze innerlijk niet bezitten.

Soms houden ze dit niet vol. Op het bedrog volgt de ontmaskering. En zoo zagen we vooral in onze dagen niet weinigen, die eerst zoo in waarde waren en hoog stonden aangeschreven, en die men plotseling, met name ter oorzaak van hun verborgen oneerlijkheid, als een ster van den hemel heeft zien vallen.

Voor al Gods kinderen voegt het daarom, nauw te letten op den waardemeter, die hun waarde bepaalt.

Die waardemeter nu is velerlei.

Allereerst de waardemeter, dien ge zelf voor u zelven aanlegt.

Want ook uzelfen moet ge wegen en schatten. Anders is er geen zelfonderzoek, geen zelfkennis, en dus ook geen kennis van uw stand voor God en menschen.

Gedachteloos, onverschillig om wat ge zijt, moogt ge niet voortleven. En ook gij moet dus, om uw eigen waarde of onwaarde te bepalen, een waardemeter bezitten, die de zaak voor u uitwijst.

Die waardemeter voor onszelfen nu is meestal tweeledig. Eenerzijds een waardemeter, die ons egoïsme ons in de hand legt, en die bijna geheel ontleend is aan onzen persoon, zooals wij zijn.

We hebben dan van onszelfen een goeden, maar al te vaak, een hoogten dank. Wie is zooals wij zijn, voldoet ons en bevredigt ons. En vandaar, dat wij, met dien waardemeter onszelfe mtenende, zoo vaak in een valsch zelfbeghen ons eigen ik bewieroken.

Maar toch hebt ge ook voor uzelfen nog een anderen waardemeter, waarheen uw conscientie u telkens verwijst; die in Gods Woord voor u geteekend ligt; die uit zijn heilige Wet u tegensprekt; en het is die waardemeter, die u dan klein voor God maakt, al uw hoogheid ter nederwerpt, en u op uw knie in boete en be-

rouw voor den Heilige doet verkwijnen, tot Hij u in den Christus weer opricht.

Heel anders daarentegen is de waardemeter, die anderen bij u aanleggen; en ook hier is die waardemeter veelal tweeledig.

Ge stult telkens op lieden, die niets goeds in u vinden; alles in u afkeuren; u tegenwerken en tegenstaan; en bij wie ge voelt en merkt, dat ze u miskenen.

Maar ook, ge ontmoet er anderen, die, soms op het vleien af, met u ingenomen zijn, en vaak juist uw minder goede eigenschappen prijzen, zoodat ze u niet opleiden, maar achteruitzetten, en meer u pogen te vormen naar het beeld der wereld, dan naar het beeld van den Zone Gods.

Tusschen die beide klippen door, van miskenning en vleierij, het scheepken uwer ziel in veiliger haven te brengen, is voor wie het ernstig met zichzelf meent, vaak de bangste strijd.

Buiten sympathie kunnen we niet; en toch juist die sympathie, die toejuiching van anderen brengt zoo vaak ten verderve.

En daarom is het zoo heerlijk als God u in zijn genade, in eigen huis of in engeren vriendenkring, een trouw hart beschikt, dat voor u klopt en u liefheeft, en toch uw zonde niet ontziert, u het vermaan tot beter niet spaart, en het geheim der liefde verstaat, om u ongemerkt aan uw eigen verkeerdheid te ontdekken, en u te lokken naar hooger.

Maar toch, ook zelfs die waarde, die we in het oog onzer trouwste vrienden bezitten, blijft nog altoos menschelijk toegemeten, en de eenige waardemeter, die waarachtig en juist meet, is en blijft toch het oordeel onzes Gods.

Want Hij, die uw hart kent en uw nieren proeft, meet zoo heel anders dan de menschen meten.

Hij gaat nooit af op den schijn, maar altoos op het wezen.

Hij vraagt niet wat waarde heeft in uw beperkt kring of voor de korte jaren van uw leven op aarde; zijn oordeel bepaalt steeds wat waarde heeft voor zijn duurzaam koninkrijk en met het oog op uw eeuwig bestaan.

En dat oordeel houdt Hij niet voor u verborgen; maar Hij openbaart het u gedurig, zoo ge uw geestelijk oor maar niet voor Hem toeluit.

Zeker, wie buiten Gods verborgen omgang leeft, merkt daar schier nooit iets van; maar wie weet wat het is, gedurig nabij zijn God te zijn, die kan telkens die innerlijke stem beluisteren; die stem, die afkeurt of vrijspreekt; en die richt telkens, na elken val in zonde, zich aan dat oordeel van zijn God weer op.

Ja, hij doet meer nog door deze gestadige ontdekking van zijn heilig oordeel. Hij troost er door wie bij de wereld in geen waarde is, en bewaart er zijn kind dat bij de wereld geacht is, voor, dat het aan dit vleien oordeel der wereld zich niet bezondige.

Hij troost. Want kent de wereld er slechts enkelen die ze hoog acht en in waarde houdt, en rekent ze die duizenden bij duizenden kleine existentiën van de vergetenen en eenvoudigen niet mee, voor Hem daarentegen heeft elk van zijn kinderen waardij, zulk een waardij, dat Hij ze mint als zijn oogappel, en hun een plaats der eere toezigt in zijn hemelsch Koninkrijk.

Voor Hem is de groote niet groot en de

kleine niet klein. In zijn goddelijke geschiedenis wordt niet alleen met veldheeren en koningen, maar ook met den vergeten dorpsbewoner, met het kleinste kind, en met den armste in den lande gerekend.

Just wie voor de wereld als een man van waarde” geldt, is het voor Hem niet; en omgekeerd bezit vaak de man of vrouw, die vergeten leefde en vergeten wegstierf, de hoogste zedelijke waarde in zijn goddelijk oog.

En niet alleen, dat Hij zoodoende de kleinen en de vergetenen troost, maar ook helpt hij door zijn oordeel de verlostens zijns Zoons, om in het gunstig oordeel der wereld niet verstikt te raken.

De miskenning der wereld zal u geen schade aan uw ziel berokkenen; maar de eere die de wereld u biedt, kon u ten valstrijk worden.

En daarom komt Hij soms met zijn oordeel tusschenbeide om te maken, dat ge aan dit oordeel der wereld niet te zeer hecht; er u niet op verlaat; en er niet op inslaat.

En het hoogste is dan bereikt, als ge, met een heiligen lach om de lippen, dien wirook der wereld zelf van u wegblaast, om, als de tollenaar in den tempel, het op uw knieën voor uw God uit te roepen: o, God wees mij zondar genadig!

KUYPER.

Uit de Pers.

Onder het opschrift: Het vraagstuk der opleiding, leest men in de Zuidholl. Kerkbode o. a.:

Wie de Theologische School, zooals die thans bestaat, onder een kerkelijk curatorium met kerkelijk recht tot opleiding en met geen andere professoren dan die een kerkelijke aanstelling hebben, in de Vrije Universiteit zou willen laten ondergaan, die bedriegt evenzeer onrecht.

Maar wie de theologische faculteit als wetenschappelijke corporatie, als faculteit eener universiteit, onder een vrij, wetenschappelijk curatorium, en met professoren, die de universiteit aanstelt, wil laten ondergaan in de kerkelijke theologische school, die bedriegt evenzeer onrecht.

En wie deze twee tegenover elkander wil laten staan, bevordert de tweedeling der kerken en onthoudt in aan de Theologische School en aan de Vrije Universiteit wat haar toekomst; niet het minst in deze voor de gereformeerde zoo gewichtige dagen. Hij bedriegt evenzeer onrecht.

Deze gegevens moeten zonder er één prijs te geven met alle macht vastgehouden worden, en zij, — niet persoonlijk wenschen of sympathieën, — moeten de synode tot de rechte beslissing leiden.

Het beginsel eener kerkelijke corporatie in zake de godgeleerde vorming van aanstaande dienaren des Woords hebben de kerken aanvaard, en stellen ook wij op hoogen prijs. Wij achten dat evenzeer noodig als de broeders die het tegendeel van ons denken. Met een verband als hangen thans met de Vrije Universiteit bestaat, zijn wij niet tevreden. Wij achten dat niet voldoende. Wij stellen er prijs op, dat professoren, wier examens door de kerken erkend zullen worden, en wier colleges voor de opleiding, die de kerken vragen, zullen gelden, een kerkelijke aanstelling hebben en onder een kerkelijk curatorium staan, zoodat zij ten allen tijde door de kerken geschorst en ontslagen kunnen worden uit het ambt, dat hun kerkelijk recht tot opleiding van aanstaande dienaren des Woords gaf. En wat de broeders van zulk een kerkelijke corporatie meer zouden willen, vatten we niet.

Maar aan de andere zijde wenschen we ook, dat ook de Theologische School niet blijven zal waar zij is en zooals zij is, maar komen zal waar zij wezen moet en tot wat zij worden moet. De literarische opleiding moet de kerk loslaten. Dat stemden we lapwerk, omdat het beginsel er zoo bevestigd wordt en de school er door op eenen kruik gaat. Een kerkelijke benoeming aan de professoren der Vrije Universiteit onder een kerkelijk curatorium te geven en dan nog door een kerkelijk curatorium een afzonderlijke school in een andere plaats te onderhouden, gaat niet wel aan onder de tegenwoordige omstandigheden. De Vrije Universiteit aan haar lot overlaten mag evenmin. En de Theologische School openstelling verclaren laten van de universitaire aanstelling met de andere wetenschappen, die op den bodem der gereformeerde belijdenis leven, achten we evenzeer een onverant-

woordelijk tekort doen aan haar leven, waar zoodanige aanpak met eene gereformeerde wetenschap mogelijk is.

Wij kunnen dus geen andere oplossing zien, die recht doet naar alle zijden, en den zegen des Heeren naar alle kanten doet uitgaan dan een zoodanige, te die geheel de eigene inrichting als kerkelijke corporatie alleen voor de godgeleerde vorming handhaaft; ze die ook de tegenwoordige theologische professoren der Vrije Universiteit, voor zoover tegen hen geen bezwaar bestaat, in haar benoemt; ze die aan de professoren der kerk vrijheid laat, om ook eene benoeming der Vrije Universiteit aan te nemen en een theologische faculteit te vormen onder het universitaire curatorium; ze die er ook voor het vervolg naar staat, dat dezelfde personen tegelijk als kerkelijk professor en als universitaire professor in de theologie benoemd worden met volen waarborg voor de rechten en vrijheid der kerken in de benoeming en de ontslag voor zoover haar inrichting aangast; en te die er op uitloopt dat alle de colleges en examens der kerkelijke professoren tegelijk als universitaire colleges en examens gelden.

Wat er tegen zoodanige regeling op goeden grond zou kunnen of mogen ingebracht worden, begrijpen we niet, en we kunnen niet inzien, dat de generale synode van morgen nalaten voor de tot standkoming van zulk een regeling te arbeiden. Zij is naar den eisch der beginselen, door de omstandigheden geboden, in aller belang, en van alzijdigen zegen.

Nog eens, in welken vorm en op welke wijze de beslissing genomen wordt, laten we aan de leiding des Heeren in de deliberation over. Wij blijven van oordeel, dat overweging en amendement van de voorstellen der deputaten „afgezien van hun memorie”, de natuurlijke, de veiligste, de gemakkelijkste weg is.

De regeling van de kwestie van benoeming en ontslag, van tractement en verder enkele kleinigheden zullen dan blijken de disputabele punten te zijn.

Ook moeten deze deputaten niet noodeloos gegriefd worden door hun werk eerst onder de tafel te werpen, waar men toch over de zaak tot een beslissing moet komen.

Maar we geven dit over.

Zoo in de zaak naar naar roeping en recht gehandeld wordt.

Officiële Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 28 Juli.

Kort verslag van de Classis Amersfoort, gehouden te Baarn den 1 den Juli 1893.

De C. van Proosdij is de volgens rooster aangewezen Praeses.

Uit de debatten over de Concept-regeling van opleiding der Dienaren des Woords ontsproten zich drie verschillende voorstellen.

1ste voorstel: a. De Classe, van oordeel zijnde, dat deze Concept-regeling eenzijdig strijd met het karakter der V. Univ. en haar belemmert in het vervullen harer grootsche roeping, en anderzijds niet volkomen strookt met de aanvaarde bedingen, verzocht deze Concept-regeling, onder dankbetuiging voor de groote moeite en het lofwaardig pogen ter zijde te leggen;

b. doch waardeerende en dankende voor hetgeen God de Heere in de Theol. School en in de Theol. Facult. der V. Univ. ons geschonken heeft, spreekt zij tevens hare begeerte uit, dat de Synode niet nalate een weg te zoeken om binnen de bedingen met behoud van beider karakter en zelfstandigheid, zoodoove mogelijk door beider samenwerking voordeel te erlangen voor de opleiding van de Dienaren des Woords. Dit voorstel verkreeg 9 stemmen.

2de voorstel: a. De Classe, waardeende den arbeid door Deputaten in de Concept-regeling neergelegd en hare overtuiging uitsprekende, dat deze regeling niet in strijd is met de gestelde bedingen, acht het echter met het oog op de gerezene moeilijkheden wenschelijk, dat de Synode deze regeling niet uitvoere;

b. doch waardeerende enz. (als voorstel 1 sub b).

Dit voorstel verkreeg 12 stemmen.

3de voorstel: a. De Classe adviseert met het oog op de omstandigheden voorlopig geen verandering te brengen in de zelfstandigheid en plaats der opleiding;

b. dat er eenheid gebracht worde in de eischen van toelating, de vakken van onderwijs, den duur der studien, de eischen voor en

woordte hij: „Ik heb hem altijd gekend voor een vroom en Godzalig man in woord en wandel, zoodat ik overtuigd ben, dat hij mij de waarheid, die naar Gods Woord is, geleerd heeft. Den dag, waarop het doodvonnis uitgesproken was, begaven zich verscheidene priesters en monniken naar de gevangenis om met Jorcy te redetwisten. Doch deze beantwoordde hen zoo kalm, alsof hij in volle vrijheid was.

Toen beiden naar de place de Saint George (waar ook in 1762 Jean Calas stierf) gebracht waren, werd de knecht het eerst ondervraagd en op den brandstapel gezet. Daar trachten de monniken hem te bewegen de maagd Maria aan te roepen en zijne belijdenis terug te nemen, waarop de jonge man begon te schreien. Jorcy dit ziende, beklom den brandstapel, zette zich bij zijnen dienaar neer en zeide: »Hoe, mijn broeder, weent gij? Weet gij niet, dat wij naar Jesus gaan en bij Hem verlost zullen wezen van de ellende dieser wereld? Hierop antwoordde de dienaar: »Ik weende, omdat gij niet bij mij waart.” »’s is nu geen tijd van weenen, maar van zingen”, hernam Jorcy. Toen hij dit gezegd had, begonnen zij samen een Psalm te zingen. Intusschen werd het hout aangestoken en raakte de vlam Jorcy. Doch deze dacht meer aan zijnen dienaar en sprak hem moed in. Toen hij gezien had, dat die dood was, deed hij zijnen mond open, als om vlam en rook in te drinken. Toen boog hij het hoofd en stierf.

DE GAAY FORTMAN.

De martelaren

CXXVIII

FLORENT VENOT.

Ontzettend zijn de pijnigingen geweest, die de martelaren Gods door alle eeuwen, dus ook in de 16e eeuw, hebben te verduren gehad. Soms vraagt men zichzelf af, hoe belijders van den Christus ze hebben kunnen aandoen aan hen, die geen andere misdaad begaan hadden dan dat zij Gods Woord gesteld hadden boven 's menschen woord. Zoo iemand, dan heeft Florent Venot, van Courgevoit, nabij Sedan gelegen, afkomstig, ze moeten doorsaan.

Vier jaren en 9 dagen is hij, om der waarheidswil, in de gevangenis geweest; en in dien tijd is hem geen pijniging gespaard. Een der ergste is geweest, dat hij zes weken lang in eene cel is geweest, waarin hij niet anders dan krom kon liggen, staan en zitten. Deze soort van pijniging werd door de uitvinders: »La chaise au bottine à l'hypocras” genoemd; in het Martelaarsboek wordt zij omschreven als »Hypocrates gat, omdat zij van onderen smal en puntig en van boven wijd war, in den vorm van een knuideriergat, waarin men den drank Hypocras geheeten, maakt.” Algemeen beweerde men dat nog nooit iemand deze pijniging langer dan veertien

dagen had kunnen verdragen, zonder gevaar te loopen te sterven of krankzinnig te worden. Het plan der vijfden en vooral van Pierre Liset, toen voorzitter der rechtbank, was, om de standvastigheid des martelaars, die hun verre van aangenaam was, te breken, of hem in den kerker te laten sterven. En inderdaad zeide Venot eens, toen hij voor de rechtbank ontboden was, tot Liset en eenige anderen, die daar waren: »Gij beweert door langdurige pijnigingen de kracht mijns geestes te zullen verzwakken, of mij in den kerker te doen sterven; maar 't is nutteloos tijd verspillen, want ik hoop, dat God mij de genade geven zal om tot den einde toe te volharden en mijnen naam in mijnen dood te verheerlijken.

Enigen tijd daarna werd Venot's wensch vervuld. God gaf hem eenen geschikten tijd, om te toonen, zelfs aan magtigen der aarde, dat de waarheid des Evangelies zoo sterk is, dat alle raad en list van menschen daarop breken moet. Te midden der feestten, waarmee Koning Hendrik's intocht binnen Parijs gevierd werd, kreeg Venot met eenige andere gevangenen zijn doodvonnis, nadat hem tevoren zijne priesterlijke waardigheid was ontnomen. Teneinde hem grooter schande aan te doen, of ook om hem vrees aan te jagen, moest hij getuige zijn van den dood van andere martelaren Gods. Doch hij vreesde niet. Integendeel, ofschoon hem zijn tong uit den mond gehaald was, sprak hij door gebaren en blikken ten hemel den stervenden moed in; en zichzelf versterkte hij door de aanschouwing van 's Heeren genade in zijne medebelijders. Het laatste werd hij gedood. Den 9en Juli van het jaar 1549 werd hij levend verbrand op de Place Maubert.

de wijze van examinatie, zoowel voor de Theol. School, de eigene inrichting der kerken, als voor de Theol. Facult. der V. Univ.

Op dit voorstel werden 6 stemmen uitgebracht.

Alle drie voorstellen zullen aan de Prov. Synode worden gepresenteerd.

Vergadering der Classis Utrecht, op 19 Juli 1893 te Zeist.

De vergadering werd door Ds. Adriaanse, Praeses, met gebed geopend.

De Concept-regeling voor de opleiding van Bedienaren des Woords wordt aan de orde gesteld, en voorlezing gedaan van de resolutie dienaangaande genomen door de kerkeraden van Utrecht A en B, Driebergen en Amerongen.

Na breedvoerige beraadslaging wordt met 23 tegen 5 stemmen aangenomen, dat het Concept is in overeenstemming met de bediening der vereeniging; en een voorstel van Ds. Barger van Driebergen aangenomen, luidende als volgt:

«De Classe oordeelt, dat eenheid van opleiding gewenscht en noodzakelijk is, en dat daartoe de Theologische faculteit van de Vrije Universiteit en de Theologische School moeten samenwerken, onder (bediening van een behoorlijk en volledigen waarborg, dat de kerken haar eigene inrichting houden.»

De consideratie der kerkeraden voormeld worden tengevolge daarvan geacht te zijn vervallen.

Het Concept van Huishoudelijke Bepalingen wordt aan de orde gesteld, en voorlezing gedaan van de resolutie ten aanzien daarvan der kerkeraden Utrecht A en B, Zeist A en B en Amerongen.

Na discussie vereenigt zich de vergadering met eene motie van Ds. Hartwig van Harmelen, om de onderdeelen van het Concept te laten rusten, die aan de behandeling der Provinciale en Generale Synode over te laten, en te bepalen volgens de resolutie van Utrecht B, als volgt:

de Classe acht wenschelijk:

«dat de Generale Synode 200 min mogelijk bepalingen make voor het kerkelijk leven;

«dat zij althans geene bepalingen make over aangelegenheden, die altijd aan de kerkeraden en Classen overgelaten zijn, en ook overgelaten moeten worden;

«dat zij zich onthoude, daarin op te nemen dogmatische en zedekundige uitspraken;

«dat zij onderscheid make tusschen adviezen en bindende bepalingen;

«en dat zij liever slechts het meest noodzakelijke principieel afdoe, dan dat de zucht om alles op eenmaal af te doen leidt tot eene summierde behandeling.»

Door de kerk van Driebergen is voorgesteld eene uitspraak der Classe, dat de Geref. Krankenverzorging door de kerken moet worden ter hand genomen; met welk voorstel de Diaconie der kerk van Utrecht B zich heeft vereenigd.

Daarentegen is door de kerk van Utrecht A de overtuiging uitgesproken, dat de ziekenverpleging voornamelijk aan het particulier initiatief moet worden overgelaten.

De vragen, door Ds. Klaarhamer van Utrecht B gesteld, of de verzorging der kerken moet uitgaan van de kerken en of de kerken hebben te verzorgen zoowel het lichaam als de ziel, worden toestemmend beantwoord, en besloten:

«dat de Geref. ziekenverzorging door de kerken moet worden ter hand genomen, en dit beginsel zal worden uitgesproken ter Generale Synode, opdat deze beslisse, op welke wijze die arbeid der barmhertigheid door de kerken moet worden verricht.»

Door IJsselstein wordt geklaagd, dat de samenwerking der gemeente zeer slecht bezocht wordt, wanneer eene bijeenkomst der Ledebeoerders plaats heeft. De afgevaardigden worden opgevoerd door vermaning en leerling de leden der gemeente te overreden, dat zij de bediening des Woords niet mogen verlaten.

De regeling der consulentenschappen en vacaturen blijft onveranderd.

Door Utrecht B is voorgesteld den dienst der Diaconen bij de Generale Synode ter sprake te brengen. De afgevaardigden van Utrecht B, gevraagd of niet eenige nadere omschrijving van de bedoeling van het voorstel noodig ware, antwoorden dat het hoofddoel van het voorstel is de behandeling van de belangen des Diaconambts bij de Generale Synode levendig te houden, hoewel de beschouwing van de belangen thans nog niet leiden kan tot een uitgewerkte voorstel. De Classe besluit aan de Generale Synode voor te stellen, «dat zij zoodanige beslissingen neme, dat daardoor de Dienst des Diaconambts in onze kerken tot volle ontwikkeling moge komen.»

Admissie-examen voor de Theologische School te Kampen.

Allen, die met den aanstaanden cursus als student aan de Theol. School wenschen te worden ingeschreven, worden uitgenoodigd, vóór 25 Augustus zich aan te melden bij den pedel, den heer J. Jansen te Kampen.

L. LINDERBOOM, Rector.

Kampen, 18 Juli '93.

THEOLOGISCHE SCHOOL. CURATORVERGADERING.

(Slot.)

Aangaande het beoogden der Candidaten door Doct. Noordt als oudste Theol. Doct., hebben wij nog ter herinnering te melden, dat Doctent H. de Cock de laatste week verhandeld was de vergadering bij te wonen door Z.W. huwelijk en daarop gevolgde reis.

Van de Leeraren was Dr. Reinink ook niet meer aanwezig, daar ZED. reeds den 19en Mei zijn arbeid aan de Theol. School neerlegde, en als bekend is den 21sten Juli met zijne echtgenote het vaderland verliet om de reis naar Pretoria, als Rector aan het Gymnasium aldaar, te ondernemen.

Zegene de Heere hem in de betrekking; doch vervulde Hij ook spoedig de ledige plaats, door zijn heengaan ontstaan.

«Na de examens zette de Curatoren-Vergadering haren arbeid voort in het behandelen van aan de orde zijnde zaken, die zij Donderdagavond mocht beëindigen, en waarvan nader in de Handelingen der Curatoren verslag zal gedaan worden.

Achtervolgde de Heere al haren arbeid met zijn onmisbaren zegen tot welzijn van Kerk en School.

C. MULDER,

Secr. van het Doct. Koll.

Kampen, 25 Juli 1893.

Buitenland.

Zuid-Afrika. Een strijder voor de Gereformeerde waarheid.

(Vervolg.)

Ds. Murray wordt ook nog aangevallen over zijn voorstaan van de geloofsgenezing. Toen zekere Hazenberg in het land kwam, heeft Ds. Murray hem dadelijk zijn prekestoel aangeboden, al was deze niet bevoegd in zijne kerk voor te gaan; ja, hij schreef zelfs een boekje om de geloofsgenezing voor te staan.

Ook is het een punt van beschuldiging dat Ds. Murray's eigene dochter «stafofficiër» is van het Heilsleger, terwijl hij als leeraar niet tegen het leger getuigt. Ook laat hij zijn zoonje van 12 jaren aan de demonstratiën van het leger mededoen en dat wel op den dag des Heeren.

De ijer voor de geheel-onthouding van Ds. Murray wordt hem daarbij evenwel geëind. Dit meenen wij dat geen grief tegen een leeraar zijn mag. Wanneer wij de verwoestingen zien, die door het gebruik van alcoholische dranken aangericht worden, dan kunnen wij van oordeel zijn, dat de geheel-onthouding lijden aan eenzijdigheid, maar hun streven veroordeelen durven wij niet.

De Gereformeerde strijder in «di Patriot» wijst er nog op, dat in de plaats waar Ds. Murray werkt, in Wellington, nog meer gerechtszaken over dronkenschap verhandeld worden als in de Paarl. Ook weet hij te verhalen, dat in den laatsten tijd verscheidene aanzienlijke leden der gemeente te Wellington aan den drank geraakt zijn. Dit bewijst dus, dat actie tegen het gebruik van alcoholische dranken zeer te begrijpen is.

Van meer gewicht is, wat in «di Patriot» ingebracht wordt tegen de Methodistische manieren, in de door Ds. Murray gestichte meesjescholen. Ja, een half Roomsche vrouwmiddel, zoo luidt de beschuldiging, wordt daar de leerlingen ingeprent.

«Kijk maar als jij inkoude die knuise an di mure. En wat beteken die biddamertijns waarin hulle op sekere ure opengeleit worde. En dan di oorhug of hery van hulle sonde bij di onderwijzeresse! Dit almal 'n Roomsche surdeeg, wat di hele! boel doortrek. Mar dan kom di ergste nog! Di menselijke bekeringswerk. Daar word met di meissis bidure gehou en gepnat; en dan om hulle onderwijzeresse te pleisier en witvoetje te soek; sê hulle dan mar naderhand hulle is bekeerd, terwijl hulle hart nog net so onwedergeboren is.» Zoo gaat het in «di Patriot» voort.

Vooraf wijst de schrijver op de opwekkingen die Ds. Murray zoekt in het leven te roepen. Voor eenigen tijd maakte genoemde leeraar bekend, dat allen die bekeerd waren hun namen op een briefje moesten schrijven en dit in het armenzakje werpen. Den volgende Zondag maakte hij bekend, dat 500 van de 1200 leden van Wellington bekeerd waren.

Ten slotte wordt van Ds. Murray gezegd, dat hij eerst mededing met Ds. Paarsaall Smith, met zijn volmakthaarheidsleer, daarna met Moody en Sankey en hun opwekkingsbeweging, vervolgens met Hazenberg en zijn geloofsgenezing, daarop met Schreiner en zijn afschaffing, eindelijk met Generaal Booth en zijn Heilsleger.

Dit bewijst dat Ds. Murray meer het Methodisme in zijn verschillende vormen, dan het Calvinisme is toegedaan. De invloed dien Ds. Murray door zijn talenten, toewijding en ijer uitoefent ook op zijne ambtgenooten is groot, vandaar dat de aanval in «di Patriot» tegen hem gericht, in de Hollandse kringen van Zuid-Afrika heel wat opzien gebaard heeft. Vooral de beschuldiging dat Ds. Murray ontrouw is aan zijn ambtseid, heeft groote ontroering gewekt.

Wij kunnen niet zeggen dat ons de toon die in «di Patriot» tegenover Ds. Murray aangeslagen wordt, aangenaam aandoe; tegenover een man van onmiskenbaren verdiensten als Ds. Murray, behoort die gansch anders te zijn. Wij voor ons hadden liever een klaagtoon vernomen, dat een man als Ds. Murray zijne schoone gaven niet besteedt tot voortplanting der Gereformeerde beginselen. Dit zou waardig geweest zijn en minder verbittering hebben gewekt.

Nochtans verheugt het ons, dat ook in de Transvaal en de Oranje Vrijstaat de strijd voor de Gereformeerde waarheid niet enkel tot de kringen van de z.g. «Doppers», waartoe ook de president der Transvaalse Republiek, Paul Kruger, behoort, beperkt blijft.

Gemengd Nieuws

Wat nieuws op religieus gebied.

In Duitsland zijn de Lutherse, toonmatige voorstellingen, waarbij de reformatie, die van Luther nging, op de plaatsen wordt gebracht, inheemsch. Bij de Roomschen heeft men de Passiespelen, die het lijden van den Heere Jesus Christus aanschouwelijk voorstellen, zij het dat ook slechts éénmaal om de 10 jaren. Nu is er wat nieuws opgedoken. Een Berlijnsche predikant, de heer Baumann, heeft een «Missioenspiel» geschreven, dat reeds tweemaal telkens voor een 1000 personen opgevoerd is. De tooneelspelers, candidaten, studenten, kooplieden, handwerkers, spelen lumme rollen om niet. Men wil niet het vertoonen van het stuk geld verzamelen voor den aankoop van een stalen boot voor het Nyassa meer, opdat er een middel van vervoer zou zijn tusschen de aan de oevers van dat meer gevestigde zendingstation van de Berlijnsche zending. De liberalistische pers sprak over dit ondernemen niet onwillig, hetgeen in Deutsche Christelijke kringen verwondering baart, omdat die pers voor eenige jaren letterlijk alles bespote wat met het Christendom in verband stond. Doch om verwonderd niet te worden, moet men in Christelijke kringen, zoo kennelijk der wereld gelijkvormig wordt. Ook schrijft men het succes van deze opvoering toe aan het feit dat iets geheel nieuws op het toneel wordt gebracht, en omdat men de zending als een soort van nationale zaak beschouwt, gelijk ook in Frankrijk het geval is. De z.g. conservatieve pers durfde de zending op het toneel niet zoo aanstands toejuichen. In het stuk wordt het leven in een Heidsiek nederdorp, de aankomst van de zendingen en hun overwinning over de nacht der duisternis, geschilderd. Alles wordt zooveel mogelijk getrouw voorgesteld; het zendingsthus met zijn museum, leverde de noodige echte costumen, speeren, schillen. Ook ontbraken negerdansen en negerzangen niet. Wel mogen wij niet het oog op dit verschild spel vestigen; maar gaan wij heen? Waar blijft de arbeid in stilheid en gebed voor de uitbreiding van Gods Koninkrijk, wanneer deze wijze van zenden algemeen mocht worden. Het maar ons dat in Duitsland's Christelijke kringen, geen stem van beteekenis daartegen wordt verheven, al wenschen wij niet over het hoofd te zien, dat men in Duitsland in Lutherse kringen niet verwachten kon dat het Calvinistisch type gevonden zal worden.

Engelsche zendingen in Noord-Indië klagen over het optreden van Amerikaanse Methodisten op hun arbeidsveld. Zij werken echi anders dan andere Protestantische zendingen, wijl zij de heidelen aanstands doopen zoo spoedig zij maar verklaren, dat zij den dienst der afgoden willen laten varen en aan Jesus Christus willen gelooven. Al worden ook schoone

berichten van bekeeringen in massa de wereld ingezonden, men moet zich daarom geen illusien maken.

In de laatste zes jaren zijn 300 Europeesche officieren, zoowel mannelijke als vrouwelijke van het leger des heils, naar Engelsch Indië gestuurd, met bevel om in dit land der boetedoeners door zelfslachting de aandacht der menigte op zich te vestigen. Zulk een Europeesch officier ontvangt wekelijks f 180, zoodat hij leven moet als een Indisch handwerker. Reeds zijn 20 van die officieren gestorven en 160 deels geprepareerd of tot andere zendingenootschappen overgegaan. Het leger in Indië staat onder bevel van eene dochter van den generaal, miss Lucy Booth.

WINCKEL.

Voor Kinderen.

WIE WAS RIJK?

I.

Nu bijna honderd jaar geleden woonde in een kleine stad een jonkman van een jaar of achtien. Hij had in zijn jeugd weinig of niets geleerd, en kon dus later ook weinig verdienen.

Dit verdroot hem zeer, daar zijn grootste lust was veel te bezitten en zooveel mogelijk bijeen te garen. Hij peinsde er over, hoe 't zoover te brengen en 't waar een wil is is een weg.

Het eerste wat hij deed was des avonds de herbergen langs te gaan, en dan de knirken te vragen die niet meer gebruikt werden. Al die knirken bracht hij op den 'older waar hij sliep. Daar legde hij ook al wat hij op straat vond 't meenemen waard was, veel wat anderen gewiepen, enz. Vond hij oude schoenen of een oude pet, dan droeg hij die zelf.

Wat hij met zijn heele pakhuus rommel doen moest, wist hij niet. Doch na verloop van een jaar kwam er een voddenkooptman, en gaf er tien gulden voor. Dit nam de jonkman verblijd aan en hij kwam op de gedachte ook lompenkooptman te worden. Met een grooten mand op den nek trok hij van dorp tot dorp, kocht vodden op, schacherde in oude kleren en zoo meer, en om kort te gaan, na een jaar of drie kon hij een ezel koopen en een kar en begon 't groot te handelen. Twintig jaar later was de jongeling een vermogend man, maar ook een volagsien gierigaard. 't Was hem maar om het hebben te doen. Hij at weinig en van 't geringste voedsel, dronk enkel water, kleeedde zich uit in lompen die hij opkocht en sliep op een der zolders van zijn voddenkhuus, waar hij een soort kamertje had, doch zoo armoedig dat geen bedelaar het haast zou hebben willen bewonen. Toch bezat hij toen zeker al vele duizenden guldens, want liet was hem «meegeloopen».

Zondag en in de week werkte hij door. Want dat er geen vreeze Gods in zijn hart was, begrijpt gij. Zijn doel was maar geld verdienen, rijker worden. Waartoe? Dat wist hij niet!

Hij werd eindelijk oud, maar zijn geldgierigheid nam met zijn rijkdom toe. Geheel alleen bewoonde hij, schoon hij drie pakhuizen had en wel vijfzig man in dienst, een klein armoedig huise. Al zijn geld had hij in de bank geplaatst. Op het zinnigst leefde hij. Een klein lampje verschaftte hem des avonds licht. In den winter wachte hij zich door met ettelijke oude jassen aan heen en weer te loopen of brandhout te hakken.

Zoo werd deze rijke en toch armé man zeventig jaar. Toen stierf hij, door geen mensch betreurd. Zijn geld en bezittingen eriden twee leden van zijn familie, verre nichten, die hij nooit gezien had.

(Slot volgt.)

VOOR WEEETGRACE LEZERS.

HOE 'T AAN TE LEGGEN.

Maar hoe moet iemand, zult ge zeggen, na al wat we reeds besproken, het dan aanleggen, als hij leeren wil zich behoorlijk uit te drukken.

Wel, vrienden, zoo iemand moet zeer eenvoudig beginnen. Al ging hij ook al de werken lezen van oude en van nieuwe schrijvers, die meesters in hun kunst waren, het zou hem weinig baten. Hij zou dikwijls niet eens weten te ontdekken, waarin het degelijke en schone eigenlijk bestond.

Het is goed daarom niet met het hoogste te beginnen, maar met het geringe, en zoo op te klimmen.

Gij weet b. v. iets. Ge hebt wat gezien, gehoord, gelezen. Welnu begin maar met dit hardop aan u zelf te vertellen, zonder dat er iemand bij is.

Ja maar, zegt gij, als geen mensch het hoort heeft ook geen mensch er plezier van.

Best mogelijk, maar dat is toch nog beter dan dat zij er verdriet van hebben en gij weer van hen. Dat kon ook gebeuren, als ge er anderen bijhaalt.

Bepoef nu eens geregeld hardop weer te geven wat ge weet. Dan zal u blijken, hoe ge telkens wat vergeet, dat al had moeten komen; hoe ge u onjuist uitdrukt of midden in den zin blijft steken; hoe ge niet altijd dadelijk het rechte woord vindt en zoo meer.

Doch mettertijd en als ge scherp oplet zal dit beter worden, en kunt ge beginnen uw gedachten op het papier te zetten. Gij moet dan echter niet dadelijk een verhandeling willen schrijven over den oorsprong van het kwaad of over den strijd des levens, maar b. v. eens wat vertellen van de koe, hoe ge uw dag besteed hebt en zulke dingen.

Nu begint ge echter niet aanstands op te schrijven. Want dan krijgt ge een optel, zoals ik eens een van een meisje las, die begon met: «De koeien worden geslacht door den slager» en eindigde met: «Zij maken een naar geluid». Zij begon dus met het einde van het leven der koe.

Neen, ge doet net als de bouwmeester. Ge maakt eerst een plan, een bestek, het schéma of geraamte van wat ge zeggen gaat.

Tot voorbeheld blijven we maar bij de koe; dat is een bekend bestek.

Ik begin met te vertellen:

Wat een koe is en hoe zij er uitziet.

Dan volgt:

hoe zij gevoed en onderhouden wordt, kortom, hoe het dier zijn leven doordringt.

Dan komt de vraag:

Wat nut hebben we van de koe?

Daarop krijgen we twee antwoorden:

a. nut bij haar leven;

b. nut na haar dood.

Ten slotte kunnen we dan vertellen waar b. v. de beste koeien worden gevonden en hoe dat komt.

Ziet gij, nu is er regel en orde in. Het behoort nu niet juist zoo, als allen maar geregeld volgt en gij b. v. niet vlak achter elkaar schrijft. De koe weidt op het land en van de beenderen kan men knoopen maken.

Wat later kunt ge dan omgekeerd te werk gaan, en als ge eens iets moeis over het paard

b. v. hebt gelezen, dat stuk voor u nemen en er de hoofdtekken, het geraamte, nithalen. Dat is dikwijls nog wel zoo moeielijk als 't eerste.

HOOGENBIJK.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: Voorhuizen, J. Breukelaar te Nijmegen. — Brouwershaven, O. J. Geerling te Holwerd. — Orange City, (Iowa, N.A.), J. van Goor te Harlingen. — Meliskerke, H. Baarman, cand. te Bennebroek. — Schiedam B. P. van Son te Amsterdam. — Langerlaan, J. Meijer jr., cand. — Bija, Steenhuis, cand. aan de Theol. school. — Leeuwarden A. G. Eizenga te Kampen A. — Schoondijke (Zed.), J. Meijer jr., cand. te Leeuwarden.

AANGENOMEN: Dintelord, A. Voogel te Holten. — REDANKT: Hoofddorp, A. de Vlieg te Renkum.

Nederlandsche Hervormde Kerk.

BEROEPEN: «De Bilt en Waarder (toez.)», D. Boonstra te Utrecht. — Risse, J. Jigeman te De Meern. — Hoek en Waarde, H. Soel, laatst pred. te Curaçao, thans vertoovende te Middelburg. — Maasticht, W. Mallinckrodt te Marik. — Opperdoos, Van Limburgh te Uithoorn. — Hoek, H. Soel te Middelburg. — Vries, H. Rutgers S.J. te Jelsum. — Obergum, J. Heeringa te Schaldeburen (gem. Grootegast). — Tholen, J. van den Bergen te Varsseveld. — Driehuizen en Zuid-Schermer (N.H.), F. Tammen, cand. te Leiden. — Nigtevecht, P. H. Versteeg te St. Pancras.

AANGENOMEN: «Gravenhage, D. J. Karres te Genemuiden. — Marsum, H. van Veen jr. te Nieuwenhoorn. — Gieser, G. a. W. J. Boelman te Venhuizen. — Nijkerk (Fr.), J. A. van Tuijn te Goudswaard. — Oene (toez.), D. Boonstra te Utrecht. — Molenaarsgraaf, R. A. Laus, cand.

REDANKT: Nijkerk, D. J. Karres te Genemuiden. — Borselo, H. Soel, laatst pred. te Curaçao, thans vertoovende te Middelburg. — Alkooi, G. B. Fijnvandraat te Nieuwerker. — Schiedam, Talma te Vlissingen. — Siddeburen, N. L. Picard C.H. te Zandweer. — Zoelen, J. L. Fortuin Drooglever te Lochem. — Boven Smilde, K. Haringa te Den Ham (O.) — Leuween en Pulijk, G. J. Holman te Randwijk. — a. — Paragra, J. van der Weide te Wijkum. — Harderwijk (toez.), De Groot te Houten. — Kerkwerve, R. A. Laus, cand. — Eggenhuizen, G. Casimier te Esmonna. — Woubrugge, Bleisgraaf, Noordeloos, Benschop, Juthaas en Wexep, door D. Boonstra te Utrecht. — Voor IJansweer, door G. H. Bleeker te Walsijk en Balam.

REDANKT VOOR TOEGEGING VAN BEROEP: Gouders, De Bilt, Vinkeveen, Waarder, Mijnsheerenland en Voorhuizen, D. Boonstra te Utrecht.

Advertentiën.

ORGEL.

Te koop wegens plaatsgebrek een nieuw Amer. Orgel, groot model; heeft gekost f 225; nu te koop voor f 150, spotprijs. Te bev. bij den Boekh. D. BROUWER, Stroover 8, Rotterdam.

Breebaart's Orgelhandel.

Damrak 23, Amsterdam,

ruim 200 stuks in voorraad.

Laagste prijzen. Vraag Catalogi.

Amerikaansche Orgels.

Het nieuwste en beste Orgel is

Chicago World Fair Orgel.

Hoofdagent voor Nederland:

J. M. W. STOKER,

Magazijn van Muziekinstrumenten.

Hilversum, Stationsplein 2.

AGENTS gevraagd in alle plaatsen van Nederland.

DE HERAUT.

Den meestbediende Te Koop aangeboden «DE HERAUT» van No. 1 af tot het laatste nummer toe geheel compleet. Schoon exempl. Adres motto «Heraut», bureau van dit blad.

WORLEDGE'S

HEAD-ACHE LOTION

is het beste, onschadelijke

middel tegen

HOOFDPIJN

(uitwendig te gebruiken).

Verkrijgbaar door het gehele Rijk in

flesschen van:

500 gr. à f 0.80; 250 gr. à f 0.45;

125 gr. à f 0.25.

Hoofd-Agent voor Nederland en Koloniën

JAN W. HAVERKAMP,

SPIJSTRAAAT 54, AMSTERDAM.

ZOO EVEN VERSCHIEEN

en is alom en bij den Uitgever H. C. VOORHOEVE Izn., Den Haag, verkrijgbaar:

AANTEKENINGEN OP NUMERI.

Uit het Engelsch van C. H. MACKINTOSH.

TWEDE DRUK.

Prijs ingenaaid f 1.50; ingebonden f 2.—.

De aantekeningen op GENESIS, EXODUS, LEVITICUS en DEUTERONOMIUM I en II zijn insgelijks tegen bovengenoemde prijs verkrijgbaar.

C. H. SPURGEON zeide eenige jaren geleden in een prediking openlijk, dat hij het licht, 't welk hij bezat in het Woord Gods, naam God te danken had aan de lezing en bestudeering van de «Aantekeningen op de 5 boeken van Mozes door C. H. M.»

P. VAN EIJK.

FIRMA JOHANNES KRAMER & Co.,

Dam 15-17, Amsterdam.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, vreemde COUPONS enz. Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIËN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DRPOSITO met rentevergoeding van 1/2 pCt. onder de prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon terugbetaald.

GEDRUKT TER KON. NED. STOOMDRUKKERIJ, WARMOESTRAAT 106, AMSTERDAM.

A DE ROODE & Co.,

SCHIEDAM.

FABRIKANTEN VAN

OLIENE en LOOG.

(Opgericht 1878.)

Aan bovenstaande Fabriek 1e en 2e Qualiteit steeds te verkrijgen tegen concurrerende prijzen.

Verschenen:

De gedachtenis

des

Rechtvaardigen.

Korte beschrijving van het leven en zalig afsterven van

Mej. GEERTJE F. MEINDERS,

geb. PETERSEN

Met haar Portret.

Prijs f 0.50.

Amsterdam. J. A. WORMSER.

Verschenen en bij den Boekhandel verkrijgbaar:

Bijbelsche Aardrijkskunde.

Naar de EEFDE UITGAVE VAN

J. FROHNMEIJER,

Oberkonsistoriaaraat.

Bewerkt door H. VAN ZUILEN,

Hoofd der Christelijke school te Hattem.

234 VIII Bladzijden in 8°. Postformaat.

Met vier kaarten.